

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 8 kwietnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że **A. E.** nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, jako pracownik u płatnika składek Fundacji (...) z siedzibą w Ł., od dnia 1 lutego 2012 roku.

W uzasadnieniu wskazano, że w związku ze zgłoszeniem roszczenia o wypłatę zasiłku chorobowego przypadającego w okresie ciąży po krótkim okresie zatrudnienia, organ rentowy podjął wątpliwość co do faktycznego świadczenia pracy przez ubezpieczoną i przeprowadził postępowanie kontrolne. Zdaniem organu rentowego wyniki przeprowadzonej kontroli dowodzą, iż **A. E.** przed podpisaniem umowy o pracę na stanowisko: lekarz/Kierownik (...), pełniący jednocześnie funkcję Pełnomocnika ds. J., w okresie od 1 września 2010 r. do 31 stycznia 2012 r. pełniła również funkcję Kierownika (...) oraz **P. ds. J.** w ramach zawartej umowy zlecenia a także pełniła funkcję lekarza (...) do dnia 31 sierpnia 2011 r. na podstawie umowy zlecenia, a od 1 września 2011 r. do 31 stycznia 2012 r. na podstawie umowy o dzieło – odbywała wizyty kontrolne u pacjentów i pełniła dyżury i interwencje w sytuacjach koniecznych. W ocenie organu rentowego zmiana formy zatrudnienia **A. E.** w Fundacji (...) z umowy zlecenia na umowę o pracę była czynnością pozorną i miała jedynie na celu skorzystanie przez ubezpieczoną ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego od wysokiej podstawy wymiaru.

/decyzja – k.107 odwrót 109 akt ZUS/

Uznając powyższą decyzję za wadliwą odwołanie od niej złożyła zarówno, działająca przez pełnomocnika w osobie adwokata, **A. E.** (w dniu 9 maja 2013 r.), jak i działający samodzielnie płatnik składek Fundacja (...) z siedzibą w Ł. (w dniu 17 maja 2013 r.). Skarżący zaskarżyli przedmiotową decyzję w całości, zarzucając organowi rentowemu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku kodeks pracy oraz art. 83 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku kodeks cywilny, poprzez bezzasadne uznanie, iż umowa o pracę pomiędzy **A. E.** a Fundacją (...) jest pozorna. Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że **A. E.** podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, to jest emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu w spornym okresie rozpoczynającym się od dnia 1 lutego 2012 roku, a także o zasądzenie na ich rzecz od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych.

/odwołanie płatnika składek - k. 1-6 akt VIII U 2437/13; odwołanie **A. E.** – k. 1-9 akt VIII U 2438/13/

W odpowiedzi z dnia 7 czerwca 2013 roku na obydwie odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie przytaczając argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 7-8 akt VIII U 2437/13/

Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 27 września 2013 r. połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy o sygn. akt VIII U 2437/13 i VIII U 2438/13 oraz postanowił zakreślić numer sprawy VIII U 2438/13.

/okoliczność bezsporna/

Na rozprawie w dniu 30 czerwca 2016 roku, bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku z dnia 14 lipca 2016 r., pełnomocnik wnioskodawczyni poparł wniesione odwołanie oraz wniósł o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych natomiast przedstawiciel płatnika składek przyłączył się do odwołania wnioskodawczyni. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołań oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni i płatnika składek kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/stanowisko stron – e-protokół z rozprawy z 30.06.2016r., czas nagrania: 00:24:26 – 00:35:58 – płyta CD k.340/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni A. E., urodzona w dniu (...), legitymuje się wykształceniem wyższym – posiada stopień naukowy doktora nauk medycznych oraz tytuł zawodowy lekarza specjalisty w dziedzinie pediatrii. W latach 1999 – 2000 ukończyła studia podyplomowe organizacji, zarządzania i ekonomiki w opiece zdrowotnej. Uczestniczyła również w kursach i szkoleniach audytorów wewnętrznych, zewnętrznych i pełnomocników jakości w zakresie Systemu (...) Jakością, zgodnego z normą ISO 9001:2000 i ISO 19011:2002.

/akta osobowe wnioskodawczyni - koperta k. 218/

W okresie od 7 listopada 2001 r. do 30 września 2011 r. wnioskodawczyni A. E. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Wojewódzkim Szpitalu (...) w Ł. na stanowisku: starszy asystent szpitalny. W sierpniu 2008 r. wnioskodawczyni urodziła swoje pierwsze dziecko. Po urodzeniu dziecka wnioskodawczyni korzystała z urlopu macierzyńskiego i urlopu wychowawczego do października 2011 r. Powyższy stosunek pracy ustał w wyniku rozwiązania umowy o pracę w trybie porozumienia stron.

/świadczenie pracy z dnia 30.09.2011 r. – akta osobowe wnioskodawczyni - koperta k. 218; zeznania wnioskodawczyni - e-protokół z rozprawy z 17.09.2015 r., czas nagrania: 00:17:09 – 01:06:24 - płyta CD k. 210 i e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:32:19 – 00:35:06 – płyta CD k. 316 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:05:54 – 00:13:00 – płyta CD k. 340/

Od 1 grudnia 2009 r. wnioskodawczyni jest zatrudniona na Uniwersytecie Medycznym w Ł. na podstawie umowy o pracę (początkowo na czas określony, a następnie na czas nieokreślony) na stanowisku adiunkta w wymiarze pełnego etatu z pensum 240 godzin dydaktycznych rocznie. W ramach realizacji pensum wnioskodawczyni przeprowadza zajęcia dydaktyczne ze studentami dwa razy w tygodniu po cztery godziny w siedzibie Fundacji (...).

/zeznania wnioskodawczyni - e-protokół z rozprawy z 17.09.2015 r., czas nagrania: 00:17:09 – 01:06:24 - płyta CD k. 210 i e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:32:19 – 00:35:06 – płyta CD k. 316 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:05:54 – 00:13:00 – płyta CD k. 340; zeznania świadka W. M. - protokół z rozprawy z 21.11.2013 r. - k. 26; zaświadczenie z dnia 03.04.2012 r. – k. 59/

Fundacja (...) z siedzibą w Ł. funkcjonuje na podstawie statutu z dnia 27 października 1997 r. Jej celem jest m.in.: współpraca ze szpitalami pediatrycznymi i rodzicami dzieci przewlekle i nieuleczalnie chorych, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i zawodowej matek chorych dzieci, a także pomoc psychologiczna, pozwalająca zniwelować skutki społeczne długotrwałego bezrobocia, organizowanie pomocy finansowej, rzeczowej, edukacyjnej, wychowawczej i kulturalnej dla dzieci i młodzieży chorych i umierających i ich rodzin. Organem uprawnionym do reprezentacji Fundacji (...) jest zarząd.

/odpis z KRS Fundacji (...) – k. 214-216 odwrót/

Fundacja (...) jest organem założycielskim niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej (...) z siedzibą w Ł., udzielającego świadczeń zdrowotnych z zakresu domowej opieki paliatywno-hospicyjnej dla dzieci, długoterminowej opieki dla dzieci wentylowanych mechanicznie oraz z zakresu opieki psychologicznej.

/Regulamin (...) z 30.11.2009 r. – koperta k. 318/

Narodowy Fundusz Zdrowia pokrywał 30-40% rzeczywiście ponoszonych przez Fundację (...) kosztów związanych z opieką nad pacjentami. Deficyt roczny wynosił ok. 1 mln zł. Fundacja wszelkimi sposobami zgodnymi z prawem poszukiwała oszczędności – posługiwała się pracą wolontariuszy, zatrudniała młode osoby pracujące na podstawie umów cywilnoprawnych za niewielkie wynagrodzenie. Wcześniej Fundacja starała się zatrudniać wszystkich za jak najmniejsze pieniądze. Obecnie, tj. w 2016 r. sytuacja finansowa Fundacji (...) jest już stabilniejsza –

budowa hospicjum została zakończona. Obecnie płatnik składek zatrudnia pięciu lekarzy na podstawie umów cywilnoprawnych.

/zeznania prezes zarządu Fundacji (...) T. Ź.-K. - protokół z rozprawy z 08.07.2014 r. – k. 149-152 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:15:09 – 00:20:01 – płyta CD k. 340; zeznania wiceprezes zarządu Fundacji (...) A. R. – e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:04:14 – 00:32:18 - płyta CD k. 316 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:20:02 – 00:21:56 – płyta CD k. 340/

Wnioskodawczyni od roku 2005 współpracuje z Fundacją (...) - początkowo jako wolontariusz, a później na podstawie umów cywilnoprawnych.

/zeznania wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z 17.09.2015 r., czas nagrania: 00:17:09 – 01:06:24 - płyta CD k. 210 i e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:32:19 – 00:35:06 – płyta CD k. 316 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:05:54 – 00:13:00 – płyta CD k. 340; zeznania prezes zarządu Fundacji (...) T. Ź.-K. - protokół z rozprawy z 08.07.2014 r. – k. 149-152 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:15:09 – 00:20:01 – płyta CD k. 340/

Na początku 2008 r. wnioskodawczyni była w pierwszej ciąży – dziecko urodziło się w sierpniu 2008 r.

/zeznania wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z 17.09.2015 r., czas nagrania: 00:17:09 – 01:06:24 - płyta CD k. 210 i e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:32:19 – 00:35:06 – płyta CD k. 316 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:05:54 – 00:13:00 – płyta CD k. 340/

Od 14 grudnia 2007 r. do 31 sierpnia 2010 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Fundacji (...) w Ł. na stanowisku: Kierownik (...) – lekarz, pełnomocnik ds. jakości i konsultant medyczny (do 30 września 2009 r. w wymiarze ½ etatu, od 1 października 2009 r. do 31 stycznia 2010 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, a od 1 lutego 2010 r. do 31 sierpnia 2010 r. w wymiarze ½ etatu). Zatrudnienie wnioskodawczyni ustało w wyniku rozwiązania umowy o pracę w trybie porozumienia stron.

/kopia świadectwa pracy z dnia 31.08.2010 r. – k. 71-71 odwrot/

W okresie od 1 lutego 2010 r. do 31 sierpnia 2010 r. pomiędzy A. E. i Fundacją (...) w Ł. zawarta została umowa zlecenia. Przedmiotem zawartej umowy było wykonywanie przez wnioskodawczynię w ramach realizacji projektu (...) w szczególności: konsultacji treści materiałów szkoleniowych, uczestnictwo w rekrutacji kadry przeprowadzającej szkolenia, każdorazowe ustalanie programu szkolenia, nadzór merytoryczny nad treścią wykładów.

/umowa zlecenia z 01.02.2010 r.– k. 310/

W okresie od 1 września 2010 r. do dnia 31 stycznia 2012 r. pomiędzy A. E. i Fundacją (...) w Ł. zawarta została umowa zlecenia. Przedmiotem zawartej umowy było pełnienie przez wnioskodawczynię funkcji Kierownika (...) (w szczególności: kierowanie całokształtem działalności (...) i reprezentowanie (...) na zewnątrz), pełnienie funkcji Pełnomocnika ds. Jakości (w szczególności: nadzór nad przestrzeganiem wytycznych zawartych w procedurach Systemu (...) Jakością), pełnienie funkcji lekarza w (...) (w szczególności: pełnienie dyżurów medycznych w sytuacjach koniecznych, leczenie objawowe chorych dzieci, wgląd w dokumentację medyczną pacjentów oraz prawidłowe i rzetelne jej wypełnianie w zakresie świadczonych wizyt, wydawanie orzeczeń i opinii lekarskich, w razie konieczności kierowanie pacjentów do poradni specjalistycznych na hospitalizację, badania diagnostyczne, pobieranie materiału do badań laboratoryjnych, wykonywanie badań diagnostycznych, ordynowanie środków farmaceutycznych i materiałów medycznych dopuszczonych do obrotu na terenie Polski, w razie zaistnienia stwierdzanie zgonu i wystawienie karty zgonu). Wynagrodzenie miesięczne za realizację przez wnioskodawczynię przedmiotowej umowy ustalone zostało na kwotę 3.330 zł brutto, a od dnia od 1 września 2011 r. – 2.372 zł brutto.

/kopia umowy zlecenia z 01.09.2010 r. – k. 60-61 akt ZUS, kopia aneksu z 01.09.2011 r. do umowy zlecenia z 01.09.2010 r. – k. 58-59 akt ZUS/

W ramach realizacji ww. umowy wnioskodawczyni miała swobodę co do czasu wykonywania zleconych czynności. Zdarzały się dni, że nie pojawiała się w siedzibie Fundacji. Nie podpisywała listy obecności. Sprawowała nadzór nad pracownikami (...).

/zeznania prezes zarządu Fundacji (...) T. Ż.-K. - protokół z rozprawy z 08.07.2014 r. – k. 149-152 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:15:09 – 00:20:01 – płyta CD k. 340/

W okresie od 1 września 2010 r. do dnia 31 stycznia 2012 r. pomiędzy A. E. i Fundacją (...) w Ł. zawarta została umowa o dzieło. Przedmiotem zawartej umowy było odbycie przez wnioskodawczynię wizyt kontrolnych u pacjentów (...) (według stron umowy każda wizyta stanowi odrębne dzieło) w liczbie nie mniejszej niż 10 w miesiącu. W trakcie wizyt wnioskodawczyni miała wykonywać w szczególności: leczenie objawowe chorego dziecka, prawidłowe i rzetelne wypełnianie dokumentacji medycznej w zakresie świadczonych wizyt, wydawanie orzeczeń i opinii lekarskich, w razie konieczności kierowanie pacjenta do poradni specjalistycznych na hospitalizację, badania diagnostyczne, pobieranie materiału do badań laboratoryjnych, wykonywanie badań diagnostycznych, ordynowanie środków farmaceutycznych i materiałów medycznych dopuszczonych do obrotu na terenie Polski, a w razie zaistnienia stwierdzanie zgonu i wystawienie karty zgonu. Nadto wnioskodawczyni zobowiązana była do pełnienia dyżurów i interwencji w sytuacjach koniecznych (według stron umowy każdy dyżur i interwencja stanowi odrębne dzieło). Wynagrodzenie za realizację przez wnioskodawczynię przedmiotowej umowy ustalone zostało na kwotę 220 zł netto za każdą wizytę u pacjenta, natomiast za dyżury i interwencje wysokość wynagrodzenia ustalana była zgodnie ze stawkami przysługującymi lekarzom pracującym na podstawie zawartych z płatnikiem składek umów o pracę.

/kopia umowy o dzieło z 01.09.2010 r. – k. 60-61 akt ZUS/

Wnioskodawczyni, wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych, została w dniu 31 stycznia 2012 r. uznana przez badającego ją lekarza za zdolną do pracy na stanowisku Kierownik (...) - lekarz.

/zaświadczenie lekarskie z dn. 31.01.2012 r. – k. 47/

W dniu 1 lutego 2012 r. pomiędzy A. E. i Fundacją (...) w Ł. zawarta została umowa o pracę na czas nieokreślony na stanowisku: Kierownik (...) – lekarz, Pełnomocnik ds. Jakości, w pełnym wymiarze czasu pracy, w zadaniowym systemie czasu pracy, za wynagrodzeniem zasadniczym 3.000 zł brutto i dodatkiem funkcyjnym 2.995,37 zł.

/kopia umowy o pracę z 01.02.2012 r. – k. 49/

Zgodnie z treścią pisemnych kart stanowiskowych bezpośrednim przełożonym wnioskodawczyni był Zarząd Fundacji (...), zaś do zakresu obowiązków wnioskodawczyni w ramach zatrudnienia na stanowisku Kierownik (...) ds. Jakości należało w szczególności: kierowanie całokształtem działalności (...) i reprezentowanie (...) na zewnątrz, planowanie, utrzymywanie i doskonalenie systemu jakości zgodnego z Księgą Jakości; koordynowanie działań pracowników, nadzór nad przestrzeganiem wytycznych zawartych w procedurach Systemu (...) Jakością oraz nadzór nad przestrzeganiem porządku i dyscypliny pracy. W ramach zatrudnienia na stanowisku lekarza do obowiązków wnioskodawczyni należeć miało w szczególności: leczenie objawowe chorych dzieci, wykonywanie wizyt u pacjentów (...) w sytuacjach koniecznych, pełnienie dyżurów medycznych w sytuacjach koniecznych, wydawanie orzeczeń i opinii lekarskich, w razie konieczności kierowanie pacjentów do poradni specjalistycznych.

/kopia kraty stanowiskowej – k. 50-53/

W dniu 1 i 2 lutego 2012 r. przedstawiciel płatnika składek przeprowadził szkolenie ogólne i stanowiskowe wnioskodawczyni z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowisku lekarz – kierownik (...).

/kopia karty szkolenia bhp – k. 58-58 odwrót/

W ramach realizacji ww. umowy wnioskodawczyni codziennie wykonywała czynności w siedzibie Fundacji (...) przy ul. (...) a także nadzorowała administracyjnie i faktycznie prace związane z trwającą w tym czasie budową hospicjum stacjonarnego przy ul. (...) w Ł. (w szczególności na etapie tworzenia projektu budowlanego konsultowała rozmieszczenie poszczególnych pomieszczeń). Każdego dnia przeprowadzała odprawy medyczne z personelem medycznym, podczas których omawiany był stan pacjentów. Wnioskodawczyni nadzorowała pracę lekarzy i pielęgniarek a także wolontariuszy, spotykała się z rodzicami pacjentów, prowadziła dokumentację związaną z funkcjonowaniem (...), prowadziła negocjacje warunków umów z NFZ, tworzyła zestawienia kontroli pracy lekarzy i pielęgniarek, tworzyła zakresy czynności oraz opinie w zakresie wynagrodzeń, kontrolowała wymiar pracy zatrudnionych osób i przedstawiała specjalistę ds. płac rozliczenia dotyczące wypłaty wynagrodzeń, zajmowała się sprawami administracyjnymi oraz sprawami pacjentów jako lekarz. Podpisywała listę obecności.

/zeznania prezes zarządu Fundacji (...) T. Ż.-K. - protokół z rozprawy z 08.07.2014 r. – k. 149-152 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:15:09 – 00:20:01 – płyta CD k. 340; zeznania wiceprezes zarządu Fundacji (...) A. R. – e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:04:14 – 00:32:18 - płyta CD k. 316

w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:20:02 – 00:21:56 – płyta CD k. 340; zeznania wiceprezes zarządu Fundacji (...) A. P. - e-protokół z rozprawy z 04.02.2016 r., czas nagrania: 00:02:20 – 00:39:41 – płyta CD k. 328 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:21:57 – 00:24:17 – płyta CD k. 340; zeznania świadka Ł. P. – e-protokół z rozprawy z 04.02.2016 r., czas nagrania: 00:42:06 – 01:25:10 – płyta CD k. 328; zeznania świadka M. D. - protokół z rozprawy z 21.11.2013 r. - k. 26-27; /zeznania świadka G. H. - protokół z rozprawy z 21.11.2013 r. - k. 27; zeznania świadka A. H. - protokół z rozprawy z 21.11.2013 r. - k. 27; zeznania świadka B. S. - protokół z rozprawy z 21.11.2013 r. - k. 27-28; lista obecności – k. 44 akt ZUS/

W dniu podpisania z Fundacją (...) umowy o pracę, tj. 1 lutego 2012 r., wnioskodawczyni była w ciąży. Podczas wizyty wnioskodawczyni w gabinecie ginekologicznym w dniu 27 listopada 2011 r. lekarz specjalista ginekolog – położnik przeprowadził badanie ginekologiczne wnioskodawczyni, rozpoznając u niej 7-my tydzień ciąży.

/kopia karty ciąży – k. 126-128/

W dniu 6 lutego 2012 r. płatnik składek dokonał zgłoszenia wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych z tytułu zawartej w dniu 1 lutego 2012 r. umowy o pracę.

/formularz (...) k. 100 akt ZUS/

Od dnia 8 marca 2012 r. do dnia 14 lipca 2012 r. wnioskodawczyni była niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 4 lipca 2012 r. wnioskodawczyni urodziła syna.

/odpis skrócony aktu urodzenia – k. 133/

Od 4 lipca 2012 r. wnioskodawczyni przebywała na urlopie macierzyńskim, dodatkowym urlopie macierzyńskim oraz urlopie wychowawczym. Do pracy powróciła latem 2013 r.

/okoliczność bezsporna/

W okresie ww. nieobecności wnioskodawczyni płatnik składek nie zatrudnił nikogo na miejsce wnioskodawczyni. Obowiązki wnioskodawczyni przejął Zarząd Fundacji, często konsultując się w bieżących sprawach telefonicznie i mailowo z wnioskodawczynią.

/zeznania wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z 17.09.2015 r., czas nagrania: 00:17:09 – 01:06:24 - płyta CD k. 210 i e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:32:19 – 00:35:06 – płyta CD k. 316 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:05:54 – 00:13:00 – płyta CD k. 340; zeznania wiceprezes zarządu Fundacji (...) A. R. – e-protokół z rozprawy z 15.12.2015 r., czas nagrania: 00:04:14 – 00:32:18 - płyta CD k. 316 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:20:02 – 00:21:56 – płyta CD k. 340; zeznania wiceprezes zarządu Fundacji (...) A. P. - e-protokół z rozprawy z 04.02.2016 r., czas nagrania: 00:02:20 – 00:39:41 – płyta CD k. 328 w zw. z e-protokołem z rozprawy z 30.06.2016 r., czas nagrania: 00:21:57 – 00:24:17 – płyta CD k. 340; zeznania świadka Ł. P. j- e-protokół z rozprawy z 04.02.2016 r., czas nagrania: 00:42:06 – 01:25:10 – płyta CD k. 328/

Aneksem z dnia 1 lipca 2013 r. wnioskodawczyni i płatnik składek zmienili treść umowy o pracę z dnia 1 lutego 2012 r. w zakresie określenia stanowiska pracy wnioskodawczyni, wymiaru czasu pracy i wynagrodzenia. Zgodnie z treścią ww. aneksu wnioskodawczyni od dnia 1 lipca 2013 r. miała wykonywać pracę na stanowisku Dyrektor Zarządzający Centrum (...) dla Dzieci – lekarz, pełniący jednocześnie funkcję Pełnomocnika ds. Jakości, w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu, w zadaniowym systemie czasu pracy, za wynagrodzeniem zasadniczym 1.800 zł brutto i dodatkiem funkcyjnym 1.500 zł. Zakres obowiązków wnioskodawczyni był tożsamy z wcześniejszym zakresem obowiązków.

/kopia aneksu z 01.07.2013 r. do umowy o pracę z 01.02.2012 r. – k. 64-64 odwrot; kopia kraty stanowiskowej – k. 65-68/

Aneksem z dnia 31 stycznia 2014 r. wnioskodawczyni i płatnik składek zmienili treść umowy o pracę z dnia 1 lutego 2012 r. w zakresie określenia wymiaru czasu pracy i wynagrodzenia wnioskodawczyni. Zgodnie z treścią ww. aneksu wnioskodawczyni od dnia 1 lutego 2014 r. miała wykonywać pracę na stanowisku Dyrektor Zarządzający Centrum (...) dla Dzieci – lekarz, pełniący jednocześnie funkcję Pełnomocnika ds. Jakości, w wymiarze czasu pracy 3/4 etatu, w zadaniowym systemie czasu pracy, za wynagrodzeniem zasadniczym 3.000 zł brutto i dodatkiem funkcyjnym 1.950 zł.

Zakres obowiązków wnioskodawczyni był tożsamy z wcześniejszym zakresem obowiązków.

/kopia aneksu z 31.01.2014 r. do umowy o pracę z 01.02.2012 r.; kopia kraty stanowiskowej – koperta k. 334/

Aneksem z dnia 29 grudnia 2015 r. wnioskodawczyni i płatnik składek zmienili treść umowy o pracę z dnia 1 lutego 2012 r. w zakresie określenia stanowiska pracy wnioskodawczyni i wymiaru czasu pracy. Zgodnie z treścią ww. aneksu wnioskodawczyni od dnia 1 stycznia 2016 r. miała wykonywać pracę na stanowisku Kierownik ds. medycznych Centrum (...) dla Dzieci – lekarz, pełniący jednocześnie funkcję zastępcy Pełnomocnika ds. Jakości, w wymiarze czasu pracy 3/4 etatu, w zadaniowym systemie czasu pracy, za wynagrodzeniem zasadniczym 1.800 zł brutto i dodatkiem funkcyjnym 1.500 zł. Zgodnie z treścią pisemnych kart stanowiskowych bezpośrednim przełożonym wnioskodawczyni był Dyrektor Zarządzający Centrum (...), zaś zakres obowiązków wnioskodawczyni obejmował w szczególności: kierowanie całokształtem procesu diagnostyczno-leczniczego Centrum (...) dla Dzieci i reprezentowanie Centrum na zewnątrz, planowanie i koordynowanie bezpiecznej opieki pediatrycznej nad dziećmi, rzetelne i terminowe wykonywanie powierzonych czynności, przestrzeganie wytycznych zawartych w procedurach Systemu (...) Jakością, stale podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

/kopia aneksu z 29.12.2015 r. do umowy o pracę z 01.02.2012 r.; kopia kraty stanowiskowej – koperta k. 334/

Decyzją nr (...) z dnia 8 kwietnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że A. E. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, jako pracownik u płatnika składek Fundacji (...) z siedzibą w Ł., od dnia 1 lutego 2012 roku.

/decyzja – k.107 odwrot 109 akt ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone do akt dokumenty w postaci m.in.: dokumentacji osobowej dotyczącej wnioskodawczyni, dokumentacji medycznej wnioskodawczyni, akt rentowych oraz przedłożonej przez płatnika składek dokumentacji dotyczącej jego działalności oraz zatrudnianych przez niego osób. Ponadto Sąd

rekonstruując stan faktyczny w przedmiotowej sprawie oparł się również na osobowych źródłach dowodowych, tj. zeznaniach świadków: W. M., M. D., G. H., A. H., B. S. i Ł. P., na zeznaniach wnioskodawczynie A. E. oraz na zeznaniach przesłuchanych w charakterze strony członków zarządu Fundacji (...) – T. Ż.-K., A. P., A. R.. Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę w zakresie w jakim można było na ich podstawie ustalić, że wnioskodawczynie rzeczywiście wykonywała na rzecz płatnika składek w spornym okresie pewne czynności. Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom T. Ż.-K. w tej części, w jakiej twierdziła ona, że w ramach nadzoru nad działalnością całej Fundacji (...) sprawowała również nadzór nad tym, co wykonuje wnioskodawczynie. W przedmiotowym zakresie zeznania te nie znajdują potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w toku postępowania. Ani bowiem z dokumentów, ani z zeznań złożonych przez świadków i pozostałych przedstawicieli Fundacji (...) nie wynika, aby Prezes Zarządu Fundacji (...) w osobie T. Ż.-K. (będący zgodnie z treścią pisemnych kart stanowiskowych bezpośrednim przełożonym wnioskodawczynie) na bieżąco, sprawował rzeczywisty nadzór nad pracą wnioskodawczynie, zlecał jej na bieżąco realizację kolejnych zadań oraz przekazywał jej wskazówki dotyczące realizacji tych zadań oraz zatwierdzał ich wykonanie. Przeciwnie – z zeznań wnioskodawczynie złożonych na rozprawie w dniu 17 września 2015 r. wynika wprost, że wnioskodawczynie samodzielnie ustalała kiedy będą wykonywane czynności oraz w jaki sposób to nastąpi.

Dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporne okoliczności stanowiące istotę przedmiotowej sprawy, a mianowicie czy zawarta w dniu 1 lutego 2012 r. przez Fundację (...) z A. E. umowa o pracę oraz zgłoszenie wnioskodawczynie, jako pracownika, do ubezpieczeń społecznych noszą cechy pozorności, a także czy podpisanie spornej umowy miało jedynie na celu skorzystanie przez wnioskodawczynię ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego od wysokiej podstawy ich wymiaru. W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż zawieranie przez wnioskodawczynię umów o pracę miało wyłącznie ten cel. Nie sposób odmówić trafności wywodom pełnomocnika organu rentowego, iż zatrudnienie pracownicze wnioskodawczynie w Fundacji zbiegało się z okresami jej niezdolności do pracy spowodowanymi stanem ciąży. Nie sposób również pominąć okoliczność, na którą zwracał uwagę organ rentowy, iż na miejsce wnioskodawczynie w okresie jej nieobecności spowodowanej stanem ciąży czy opieki nad dzieckiem Fundacja nikogo nie zatrudniała na podstawie umowy o pracę. Przeczy to argumentacji Fundacji, że zatrudnienie wnioskodawczynie na umowę o pracę było dla Fundacji niezbędne. Przeczy temu okoliczność, iż podczas wielomiesięcznych nieobecności wnioskodawczynie z wykonaniem jej zadań radził sobie zarząd, na tyle dobrze, iż do zatrudnienia innego pracownika nie dochodziło.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania A. E. oraz Fundacji (...) w Ł., nie zasługują na uwzględnienie i podlegają oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U.2015.121 ze zm.) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2014r. poz. 159) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Według zaś art. ust. 3 pkt 3 przywołanego przepisu od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego;

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku kodeks pracy (tekst jednolity Dz.U.2014.1502 ze zm.), przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 r. III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracownikemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r. o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę z dnia 1 lutego 2012 roku zawarta między wnioskodawczynią A. E. a płatnikiem składek Fundacją (...) z siedzibą w Ł. jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozorów.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi

a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o

pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdził, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Z kolei w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał badać, czy pomiędzy wnioskodawczynią, a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p., tj. czy wnioskodawczyni A. E. osobiście świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Wskazać przy tym należy, że zgodnie z art. 6 k.c. to na skarżących spoczywał ciężar dowodowy w niniejszej sprawie, bowiem to oni domagali się zmiany zaskarżonej decyzji twierdząc, że A. E. faktycznie i rzeczywiście realizowała stosunek pracy nawiązany z Fundacją (...) w Ł. na podstawie spornej umowy.

Oparcie polskiej procedury cywilnej na zasadzie kontrydiktoryjności jedynie w wyjątkowych przypadkach pozwala Sądowi na podjęcie czynności mających na celu pobudzenie inicjatywy stron, a zasadą w tym zakresie jest samodzielne dążenie uczestników postępowania do wykazania prawdziwości podnoszonych twierdzeń. Jeżeli twierdzenie istotne dla rozstrzygnięcia nie zostanie udowodnione, to o merytorycznym rozstrzygnięciu sprawy decyduje rozkład ciężaru dowodu. Zatem strona, na której spoczywa ciężar dowodu, ponosi ryzyko ujemnych skutków niedopełnienia swoich obowiązków w tym zakresie. Sąd Okręgowy uznał również, zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku, iż nie jest zarówno zobowiązany, jak i uprawniony do przeprowadzenia dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności

istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (patrz wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 roku, I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76).

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawczyni (będąc w toku postępowania reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika) oraz płatnik składek, udowodnili, że w okresie od dnia 1 lutego 2012 r. A. E. wykonała na rzecz płatnika składek bardzo szeroki zakres czynności (m.in. codziennie wykonywała czynności w siedzibie Fundacji (...) przy ul. (...) a także nadzorowała administracyjnie i faktycznie prace związane z trwającą w tym czasie budową hospicjum stacjonarnego przy ul. (...) w Ł., przeprowadzała codzienne odprawy z personelem medycznym, nadzorowała pracę lekarzy i pielęgniarek a także wolontariuszy, spotykała się z rodzicami pacjentów, prowadziła dokumentację związaną z funkcjonowaniem (...), tworzyła zakresy czynności oraz opinie w zakresie wynagrodzeń), jednak nie zdołali wykazać, przy uwzględnieniu całokształtu treści stosunku prawnego realizowanego przez strony, że czynności wykonywane przez odwołującą były świadczone w ramach zatrudnienia pracowniczego.

U podstaw powyższej konstatacji legło ustalenie Sądu, że zgromadzony w toku postępowania obszerny materiał dowodowy nie dał podstaw do uznania, że Zarząd Fundacji (...) w Ł. (będący bezpośrednim przełożonym wnioskodawczyni - zgodnie z pierwotną treścią umowy z dnia 1 lutego 2012 r. oraz kart stanowiskowych), sprawował nad wykonywaniem przez wnioskodawczynię powierzonych obowiązków bieżący nadzór. Ani z zeznań złożonych przez świadków, ani przez przedstawicieli Fundacji (...) w Ł. (poza uznanymi w tym zakresie za niewiarygodne zeznaniami Prezesa Zarządu Fundacji (...) w Ł. - T. Ż.-K.) nie wynika, aby Prezes Zarządu Fundacji (...) lub pozostali członkowie zarządu Fundacji realnie kierowali pracą wnioskodawczyni, tj. zlecali jej realizację kolejnych zadań, przekazywali jej wskazówki dotyczące realizacji tych zadań oraz zatwierdzali ich wykonanie. Przeciwnie – z zeznań wnioskodawczyni złożonych na rozprawie w dniu 17 września 2015 r. wynika wprost, że to ona samodzielnie ustalała kiedy będą wykonywane czynności oraz w jaki sposób to nastąpi. Z kolei T. Ż.-K. zeznała, że głównie zajmowała się pozyskiwaniem środków finansowych dla fundacji, a na sprawach administracyjnych zna się słabo, zaś sprawy medyczne dotyczą jej najmniej. Również jej stwierdzenie, że zarząd fundacji spotyka się regularnie i rozlicza się z planów nie może zostać uznane za tożsame z rozliczaniem wnioskodawczyni z realizacji powierzonych jej zadań. Wśród zgromadzonych w toku postępowania dokumentów brak jest jakichkolwiek ocen okresowych pracy wnioskodawczyni, mogących choćby pośrednio potwierdzić częściowe lub całościowe zatwierdzenie przez Zarząd wykonania powierzonych wnioskodawczyni zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek prawny na pewno nie zawierał, jest wykonywanie przez wnioskodawczynię pracy w ramach podporządkowania pracowniczego. Powyżej przywołane okoliczności w sposób jednoznaczny potwierdzają swobodę zainteresowanej co do czasu i sposobu wykonywania powierzonych jej obowiązków. Taka zaś konstatacja wyklucza uznanie, że sporne zatrudnienie miało cechy zatrudnienia pracowniczego, mimo iż Sąd nie neguje, że A. E. w spornym okresie faktycznie wykonywała na rzecz płatnika składek czynności, o których mowa w zeznaniach stron i świadków. Zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala jednak na przyjęcie, że czynności te wnioskodawczyni wykonywała w reżimie stosunku pracy.

Ustawodawca zastrzegł bowiem w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu zinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybutywnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania, czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania

autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy

i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz. 94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

W literaturze przedmiotu (T. L., W sprawie podporządkowania pracownika, (w: Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.120-121) można odnaleźć stanowiska wyrażające dezaprobatę dla wskazanej linii orzeczniczej. Wskazuje się, że koncepcja podporządkowania autonomicznego może prowadzić do rozmycia pojęcia podporządkowania i do otwarcia prawa pracy dla stosunków samodzielnego zatrudnienia, które nie powinny korzystać z ochrony właściwej dla stosunku pracy (A. Musiała, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 1, poz. 127).

W dyskusji dotyczącej relacji zachodzących między stronami stosunku pracy nie brak również wypowiedzi, że koncepcja podporządkowania autonomicznego koresponduje z dokonującymi się przemianami na rynku pracy (L. Mitrus, Podporządkowanie pracownicze jako zmieniająca się cecha stosunku pracy, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.126-130).

Przyjmując za punkt odniesienia elastyczną koncepcję podporządkowania autonomicznego, należy dostrzec, że w jej ramach kierownictwo pracodawcy polega na określeniu czasu i skonkretyzowaniu zadań, przy jednoczesnym nie ingerowaniu w sposób ich realizacji. Analiza dowodów zgromadzonych w trakcie niniejszego postępowania nie pozwala jednak na przyjęcie, że A. E. pracowała według takiego modelu. Zarząd Fundacji (...) w Ł., poza ramowym określeniem zakresu obowiązków przy zawarciu umowy (w karcie stanowiskowej), nie wyznaczał wnioskodawczyni zadań do realizacji, ani też nie stosował żadnego sposobu rozliczenia wnioskodawczyni z wykonania choćby poszczególnych etapów realizacji przez nią powierzonych zadań, nie ma bowiem na to żadnych dowodów. Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że wnioskodawczyni świadczyła pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy, nawet przyjmując, że występowało ono w formie podporządkowania autonomicznego.

Poczynione stwierdzenie jest ważne, gdy założy się, że praca pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Jasne przy tym jest, że cechy podporządkowania pracowniczego mogą być w określonym zakresie charakterystyczne również dla zobowiązań cywilnoprawnych, a nadto, że mogą występować z różnym nasileniem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., I PK 466/02 Pr. Pracy 2004, nr 3, s. 35).

Dlatego zasadne jest rozważenie reguły umożliwiającej rozróżnienie, czy dany stan faktyczny charakteryzuje się podporządkowaniem pracowniczym, czy też więź łącząca strony nosi znamiona innej zależności (zblizonej do kierownictwa pracodawcy). Ma to znaczenie, gdy weźmie się pod uwagę, że umowa mająca za przedmiot świadczenie pracy nie może mieć mieszanego charakteru, łączącego elementy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2002 r., I PKN 786/00, OSNP 2004, nr 2, poz. 23. Z. K., Rodzaje kontraktów menedżerskich, (...) 1999, nr 7, s. 12).

Sprawa to, że kwalifikacji prawnej umów o świadczenie pracy (usług) można dokonywać jedynie metodą typologiczną, to jest przez rozpoznanie i wskazanie cech przeważających (dominujących). Nie można przy tym pominąć, że decydujące znaczenie w procesie rozróżniania charakteru stosunku prawnego łączącego strony ma sposób

wykonywania umowy, a w szczególności realizowanie przez kontrahentów – nawet wbrew postanowieniom umownym – tych cech, które charakteryzują umowę o pracę (T. Romer, Prawo pracy. Komentarz, Warszawa 2000, s.101, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 209/08, Lex nr 737398).

Zasada ta jest powszechnie uznawana i akceptowana w doktrynie oraz praktyce i w konsekwencji dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania. Zważywszy, że ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie dla stosunku pracy elementów przedmiotowo istotnych, zrozumiałe jest, że klasyfikacja doniosłości cech charakterystycznych zobowiązania pracowniczego jest problematyczna. Mimo to za prawidłowy należy uznać pogląd podkreślający konieczność występowania kierownictwa pracodawcy w stosunkach pracy. Więż tą cechuje praca pod kierownictwem, które stanowi element sine qua non każdego zatrudnienia pracowniczego. Formułując tą tezę nie można pomijać, że kierownictwo pracodawcy w procesie rozróżniania reżimów umownych ma niewątpliwie pierwszoplanowe znaczenie. Jest tak dlatego, że nie występuje ono przy umowach cywilnoprawnych. Słuszne jest zatem stanowisko, zgodnie z którym kierownictwo pracodawcy jest jedyną cechą rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od umów cywilnoprawnych (Z. Hajn, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000, nr 12, poz. 177).

Przenosząc wskazane zapatrywanie do stanu faktycznego sprawy, należy przyjąć, że określenie zadań pracownika jedynie poprzez zadaniowe wskazanie zakresu obowiązków, jak również niestosowanie żadnego sposobu weryfikacji i rozliczania wyników pracy wnioskodawczyni, przesądza o tym, że sporny stosunek prawny nie nosił cechy pracowniczego podporządkowania, a z drugiej strony kierownictwa pracodawcy nad pracą wykonywaną przez wnioskodawczynię. W przedmiotowym stanie faktycznym element podporządkowania pracowniczego wnioskodawczyni przy realizacji powierzonych jej zadań nabiera jeszcze istotniejszego znaczenia wobec faktu, że bezpośrednio przed zawarciem spornej umowy z dnia 1 lutego 2012 r., tj. w okresie od 1 września 2010 r. do dnia 31 stycznia 2012 r., A. E. realizowała na rzecz płatnika składek niemal identyczny zakres obowiązków na podstawie umowy zlecenia. To zatem jedynie realizacja spornej umowy w warunkach podporządkowania pracowniczego pozwalałaby na rozróżnienie aktywności wnioskodawczyni w obu ww. okresach. Jak już wskazano strona wnioskująca nie zdołała jednak w toku postępowania wykazać, że począwszy od dnia 1 lutego 2012 r. wykonywane przez wnioskodawczynię na rzecz płatnika składek czynności odbywały się w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy, tj. zgodnie z dyspozycją art. 22 § 1 k.p. Konkluzja ta oznacza, że stron od dnia 1 lutego 2012 r. nie łączyła umowa o pracę.

Dodać należy, że swoboda kontraktowa stron nie jest wartością absolutną. Strony mogą łączyć się dowolną więzią prawną, w tym umową o pracę, ale wybierając ten model zatrudnienia zobowiązane są przestrzegać jego cech charakterystycznych. O wykreowaniu stosunku pracy nie decyduje wyłącznie wola stron. Jest ona nieodzowna przy nawiązaniu zatrudnienia pracowniczego, jednak w sytuacji, gdy strony realizują więź prawną w oderwaniu od jej konstrukcyjnych cech, możliwe i konieczne jest zweryfikowanie charakteru prawnego zobowiązania. Zapatrywanie to wynika z przyjęcia założenia, że o rodzaju umowy decydują w pierwszej kolejności przepisy prawa.

W ocenie Sądu czynność prawna, jaką w realiach niniejszej sprawy jest zawarta przez strony w dniu 1 lutego 2012 r. umowa zatytułowana „umowa o pracę”, jest sprzeczna z ustawą, tzn. przepisem art. 22 § 1 k.p. w tym znaczeniu, że strony zawarły i realizowały w istocie inne zobowiązanie, którego przedmiotem było wykonywanie pewnych czynności na rzecz zainteresowanego, ale nie w reżimie stosunku pracy. Kwalifikacja ta ma znaczenie z dwóch powodów: Po pierwsze, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, prowadzi do uznania, że A. E. nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik. Po drugie, stanowisko to, zważywszy na treść zaskarżonej przez wnioskodawcę decyzji, uniemożliwia wypowiedzenie się przez Sąd, co do podlegania ubezpieczeniu społecznemu wnioskodawczyni na innej podstawie prawnej. Sąd Okręgowy nie może w tym postępowaniu tej kwestii przesądzać, gdyż przedmiotem sprawy jest wyłącznie podleganie ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (art. 6 ust 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

Natomiast w punkcie drugim sentencji wyroku, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., Sąd Okręgowy zasądził od wnioskodawczyni A. E. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – stosownie do treści § 11 ust. 2 (w brzmieniu obowiązującym do spraw wszczętych do dnia 31 lipca 2015 roku), w związku z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490), mając na uwadze, że zgodnie z § 21 obowiązującego od dnia 1 stycznia 2016 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U z 2015 r, poz. 1804) - do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Jednocześnie, po dokonaniu wszechstronnej analizy całokształtu materiału procesowego przedmiotowej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, że w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w stosunku do Fundacji (...) w Ł. zasadne jest zastosowanie dobrodziejstwa wynikającego z art. 102 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem ustawy w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten statuuje zasadę słuszności, będącą odstępstwem od wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu. W rozpoznawanej sprawie przy ocenie podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy uwzględnił trudną sytuację majątkową, w jakiej od dłuższego już czasu pozostaje Fundacja (...) w Ł.. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy odstąpił od obciążenia wnioskodawcy - Fundacji (...) w Ł. obowiązkiem zwrotu na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego, o czym orzeczono w punkcie trzecim sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni A. E..